

Výroční zpráva Hnutí DUHA Šelmy

2021

O Hnutí DUHA Šelmy

Jednou z poboček celostátní ekologické organizace Hnutí DUHA byla donedávna také Hnutí DUHA Olomouc. 20. 4. 2022 však došlo k přejmenování organizace na **Hnutí DUHA Šelmy** a změně podoby pobočného spolku z místní skupiny na organizační skupinu. Uvedené změny jsou důsledkem dlouhodobé orientace na témata spojená s ochranou velkých šelem. Hnutí DUHA Šelmy má vlastní právní subjektivitu a samostatné financování. Sídlí v Olomouci, aktivních devatenáct zaměstnanců a desítky dobrovolníků však pracují ve všech regionech, které se dotýkají témat, které řešíme, především v souvislosti s ochranou velkých šelem. Koordinátorem Hnutí DUHA Šelmy je Miroslav Kutal. Více o našem týmu najdete na webu www.selmy.cz.

Posláním Hnutí DUHA je prosazovat čisté a zdravé prostředí pro každodenní život. Chceme získávat lidi k účasti na změnách společnosti, které omezí znečištění a zajistí ochranu přírody i respekt k ekologickým limitům. Dobré výsledky naší práce tkví v důrazu na věcnost, přesnost a poctivost.

Ochrana velkých šelem

Zachování velkých šelem v naší krajině je pro nás velmi důležitým a zároveň složitým úkolem. Medvěd, rys a vlk se od druhé poloviny 20. století vrací zpět do přírody v oblasti Beskyd, Javorníků a také do severních, středních a východních Čech. Početnější populaci rysa ostrovida najdeme v jihozápadních Čechách: především na Šumavě, v Pošumaví, Novohradských horách v Blanském a Českém lese. Ovšem neustálé pytláctví či lov u nás i v sousedních státech, odkud k nám velké šelmy přicházejí, negativně ovlivňuje rozptyl velkých šelem a vznik stabilních populací.

Hnutí DUHA se problematice velkých šelem věnuje intenzivně od roku 1999. Místní skupina Olomouc od roku 2002 prováděla terénní monitoring velkých šelem a navazující osvětové aktivity v Beskydech. V roce 2015 jsme monitoring velkých šelem rozšířili o další oblasti – Jeseníky, Ralsko a Broumovsko, později také o Jizerské hory, Krušné hory, Děčínsko a Lužické hory, od roku 2018 jsme převzali od naší mateřské organizace Hnutí DUHA koordinaci nad monitoringem v oblasti Pošumaví (JZ Čech). Neodmyslitelnou součástí naší práce na ochraně velkých šelem jsou také osvětové akce a vzdělávání široké veřejnosti, ochrana migračních koridorů a biotopů šelem. V neposlední řadě komunikujeme s myslivci či chovateli ovcí a zapojujeme veřejnost do monitoringu a ochrany šelem.

Níže naleznete přehled hlavních výsledků pracovníků a dobrovolníků Hnutí DUHA Šelmy v roce 2021.

Monitoring velkých šelem

- 6 odborných seminářů o monitoringu a ochraně velkých šelem jsme na podzim zorganizovali pro nové i stávající dobrovolníky Rysích a Vlčích hlídek v oblastech Krušných hor, Brd, Beskyd, Broumovska, Javorníků, Šumavy a v Pošumaví. Celkově se nám podařilo s respektováním všech platných hygienických opatření proškolit celkem 115 nových zájemců o dobrovolnictví a zahájili jsme tak již [22. sezónu monitoringu Rysích a Vlčích hlídek](#).
- 203 dobrovolníků a zaměstnanců Hnutí DUHA Šelmy - účastníků Rysích a Vlčích hlídek - se během celého roku zaměřovalo na sledování pobytových znaků a případných známek nelegálního lovu velkých šelem v Krušných, Lužických a Jizerských horách, na Děčínsku, v Českém Středohoří, v Ralsku a Kokořínsku, na Broumovsku, v Orlických horách, v Pošumaví, v Jeseníkách, na česko-slovenském pomezí a dalších oblastech.
- 60 společných nebo společně koordinovaných vícedenních akcí Rysích a Vlčích hlídek proběhlo v oblastech Beskyd, Jablunkovska, Javorníků, Bílých Karpat, Litovelského Pomoraví, Jeseníků, Kralického Sněžníku, Broumovska, Orlických hor, Rychlebských hor, Novohradských hor, Jizerských hor a Liberecka, Krušných hor, Lužických hor, Českosaského Švýcarska, Ralska, Českého středohoří, Kokořínska, Brd, Povltaví, Pošumaví a západních Čech do kterých se zapojilo celkově na 254 osob.
- 1976 pochůzkami v rámci společných akcí i mimo ně dobrovolníci Rysích a Vlčích hlídek a terénní pracovníci Hnutí DUHA Šelmy monitorovali výskyt velkých šelem a dalších chráněných druhů v mnoha oblastech České republiky i na česko-slovenském, česko-polském, česko-rakouském a česko-německém pohraničí. Díky tomu získali 1482 dokladů o přítomnosti velkých šelem a kočky divoké v podobě jejich pobytových znaků a na 100 záznamů o výskytu dalších vzácných druhů (např. jeřábek lesní, tetřev hlušec, datlík tříprstý) .
- 3799 autentických fotografií a videí rysů, vlků, medvědů a kočky divoké se podařilo pořídit za pomoci fotopastí. Díky jejich využívání jsme získali řadu unikátních záběrů ze skrytého života velkých šelem (odkazy níže). Záznamy z fotopastí v jihozápadních Čechách se staly podkladem pro zpracování každoročního reportu o stavu česko-bavorsko-rakouské populace.
- 376 vzorků pro DNA analýzy a 302 vzorků trusu pro potravní vyšetření získali dobrovolníci Rysích a Vlčích hlídek, pracovníci Hnutí DUHA Šelmy a další mapovatelé zapojení do česko-slovenské spolupráce.
- Aktivně jsme se podíleli na odchyту a následném telemetrickém výzkumu rysů v Beskydech a Javorníkách.
- Zahájili jsme systematictější monitoring kočky divoké na česko-slovenském pomezí, především v Javorníkách a Bílých Karpatech. Na přeshraničním projektu který zahrnuje i genetickou analýzu genetických vzorků nebo vybudování rehabilitační stanice pro zraněné kočky divoké na Slovensku se podílíme spolu s Ústavem biologie obratlovců Akademie věd ČR a Zoologickou zahradou Bojnice.
- Miroslav Kutal a Martin Duřa lektorovali 3 odborné přednášky na konferencích či v rámci výuky na vysokých školách.
- Autoři z Hnutí DUHA se podíleli na 4 odborných článcích zveřejněných v recenzovaných časopisech: [Multi-seasonal systematic camera-trapping reveals fluctuating densities and high turnover rates of Carpathian lynx on the western edge of its native range](#) (*Scientific Reports*),

[Long-distance Eurasian lynx dispersal – a prospect for connecting native and reintroduced populations in Central Europe](#) (*Conservation Genetics*), [Uncoordinated reintroductions of Eurasian lynx might be a threat for the species recovery in Central Europe](#) (*Biodiversity and Conservation*) a [Conservation needs of the Carpathian lynx population](#) (*Cat News*).

Osvětová a informační kampaň

- **Náš web [Šelmy.cz](#) zaznamenal v roce 2021 přes 144 tisíc návštěv od více než 111 tisíc uživatelů.** Zároveň jsme i nadále informovali o možnostech ochrany stád před velkými šelmami **na webu [ochranaovci.cz](#), který zaznamenal přes 1500 návštěv** a také o výsledcích výzkumu kočky divoké na stránkách [kockadivoka.cz](#) s více jak 5 tisíci návštěvami za celý předchozí rok.
- **Na webu [Šelmy.cz](#) jsme pravidelně vydávali osvětově-naučné i odborné články o velkých šelmách a tiskové zprávy jak z České republiky, tak ze zahraničí. Celkem jsem za rok 2021 zveřejnili 49 aktualit.** Veřejnost mohla díky nim pravidelně sledovat novinky [o všech mapovaných vlčích teritoriích](#), informovali jsme také o [neplachém rysovi z polského reintrodukčního programu](#). Na jaře jsme pokračovali [s rozkrýváním „vlčích hoaxů“](#) a informovali [o telemetrickém sledování rysích samců v Beskydech](#). Jako každý rok jsme během léta a podzimu přinášely zprávy o narozených vlčatech [z Moravy](#) i [z Čech](#). Pravidelně jsme komunikovali [o novinkách v podpoře zabezpečení hospodářských zvířat před vlčími útoky](#). Přinášeli jsme informace o postupu ve [vyšetřování případu pytláctví rysa ostrovida na Klatovsku](#) a [rysice Michelle](#) a zveřejnili [souhrnný článek o výsledcích 5letého výzkumu rysa v Západních Karpatech](#), založený na odborné práci publikované v prestižním vědeckém časopise [Scientific Reports](#).
- **Vydali jsme 16 tiskových zpráv** týkajících se velkých šelem a jejich ochrany, které jsme rozeslali novinářům do všech koutů ČR.
- **Na webu [kockadivoka.cz](#) jsme pravidelně zveřejňovali novinky z výzkumu této vzácné šelmy na moravsko-slovenském pomezí. Celkem jsme vydali 8 aktualit, z nichž nejúspěšnější byla tisková zpráva o nálezu kočky divoké na Dobříšsku, o metodice monitoringu a o úspěšné reprodukci,** kterou se podařilo potvrdit díky záběrům z fotopastí.
- Pokračovali jsme i **v distribuci pracovního sešitu [Šelmit](#)** určeného především pro děti mladšího školního věku, který pomocí zábavných úkolů a vědomostních kvízů utváří v dětech povědomí nejen o významu ochrany velkých šelem a správného chování v oblastech s jejich výskytem.
- **Vydali jsme 11 čísel [e-zpravodaje](#) o velkých šelmách, který odebíralo přes 2900 zájemců.**
- O novinkách jsme informovali i prostřednictvím **facebookového kanálu [Ochrana velkých šelem](#),** který měl na konci roku **21 972 fanoušků**, od začátku roku 2021 jich tak **přibýlo 300**.
- Pokračovali jsme v rozvíjení **instagramového profilu [Ochrana velkých šelem](#),** na němž sdílíme především fotky a videa týkající se života velkých šelem a praktických ukázek naší a dobrovolnické práce na jejich ochraně a mapování. Na konci roku 2021 měl profil **přes 1 tisíc sledujících**.
- Pokračovali jsme ve zveřejňování informací také přes **twitterový účet [@OchranaSelem](#).**
- Vytvořili jsme **19 krátkých osvětových a informačních videospotů** o šelmách a jejich ochraně na kanál Šelmy **na platformě YouTube** – např. [dovádivý mladý vlk v NP České Švýcarsko](#), [kočičí námluvy z Javorníků](#), [video medvěda z Javorníků](#), záběry [mláďat kočky divoké z moravsko-slovenského pomezí](#) nebo [šumavská rysice Hvězda a její potomci](#) a další.
- **S informačním stánkem velkých šelem jsme se zúčastnili 12 regionálních akcí.** Na infostánky jsme

připravili poznávací hry pro děti a rozdávali materiály s informacemi o velkých šelmách.

- Nadále jsme provozovali internetový obchod s propagačními předměty s tematikou velkých šelem obchod.selmy.cz, kde prodáváme především trička z biobavlny a knihy, ale také doplňky (dřevěná zvířata, placky a další), stopařské sady, pexesa, puzzle. Vydali jsme nástěnný měsíční kalendář na rok 2022 s našimi nejlepšími záběry šelem z fotopastí. Provozovali jsme také instagramový účet obchodu [šelmí e-shop](https://www.instagram.com/selmy_e-shop), kde zveřejňujeme novinky.
- Zorganizovali jsme **7 výukových programů a přednášek pro 239 žáků** základních a středních škol v obcích převážně v Beskydech, Krušných horách, ale i ve vzdálenějších oblastech.
- Uspořádali jsme **3 exkurze** na Šumavě a v Krušných horách pro **51 lidí**.
- Uspořádali jsme nebo jsme byli pozváni na celkem **6 besed a přednášek pro veřejnost**.
- **V březnu 2021 měl premiéru náš nový dokument o soužití chovatelů s vlky [Beránek a vlk](#)**. Premiéra bohužel proběhla pouze online kvůli tehdejší situaci ohledně pandemie covid19. I její online premiéra však měla úspěch, **na projekci Moje Kino Live se dívalo 250 diváků** a její součástí byla i beseda s koordinátorem Hnutí DUHA Šelmy Miroslavem Kutalem a členkou filmového štábu Barborou Krobovou. V průběhu roku následovalo ještě **6 dalších živých projekcí** v různých regionech ČR, včetně diskuzí s našimi místními koordinátory a chovateli. Jedna z diskuzí je dostupná také [na videozáznamu na facebookové stránce speciálně vytvořené pro film Beránek a vlk](#).
- **Výstava Sblížení: Lidé a velké šelmy Šumavy** byla po covidové pauze k vidění **od června do prosince 2021 v Muzeu Šumavy v Sušici**.
- Obnovili jsme a znovu připravili také **výstavu Soužití s velkými šelmami**, která byla **od července do září k vidění v KKC Rapotín** a následně **od listopadu do konce roku v Městské knihovně v Děčíně**.

Zmírňování konfliktů s chovateli, místními obyvateli, komunikace s myslivci

- **Radili jsme chovatelům** hospodářských zvířat, jak účinně chránit stáda před velkými šelmami o možnostech žádat náhrady od státu. I nadále pomáháme chovatelům zabezpečit stáda prostřednictvím dotace z OPŽP.
- **Měli jsme desítky osobních schůzek** a telefonických konzultací s lesníky a myslivci v rámci spolupráce na monitoringu šelem.
- Podíleli jsme se na přípravě Plánů péče pro vlka obecného, rysa ostrovida a medvěda hnědého

Ochrana migračních koridorů a biotopů velkých šelem v rozhodovacích procesech

- Dohlíželi jsme na to, aby v nově projednávaných územních plánech a záměrech v Beskydech byly chráněny migrační koridory velkých šelem. Nově jsme začali na celém území ČR monitorovat i záměry a strategie podléhající posouzení EIA/SEA, které by mohly omezovat prostupnost krajiny pro velké šelmy.
- Pokračovali jsme v údržbě vysázených stromů v migračním koridoru v Jablunkově, kde jsme společně s místními obyvateli a myslivci vysadili od roku 2013 více než 5.500 stromů a keřů na čtyřech plochách o celkové rozloze větší než 1 hektar.

- Spolupracovali jsme se Správou CHKO Kysuce na ochraně migračních koridorů propojujících Kysucké Beskydy a Kysuckou vrchovinu s Javorníky a Moravskoslezskými Beskydami.
- Podíleli jsme se na řešení mezinárodního projektu SaveGREEN, zaměřeného na ochranu dostupnosti krajiny.

Účast v rozhodovacích procesech

Ochrana zeleně

V oblasti ochrany zeleně v Olomouci jsme navázali na předchozí roky a pokračujeme ve sledování a účasti v řadě řízení o kácení dřevin rostoucích mimo les. Podávali jsme připomínky a nakonec i odvolání v řízení týkající se rozsáhlého kácení aleje v Hněvotíně.

Další řízení o výjimkách

Od roku 2020 nadále sledujeme probíhající správní řízení týkající se velkých šelem ve všech krajích a regionálních pracovištích AOPK ČR.

Spojená Bečva

Byli jsme lídrem kampaně za zachování řeky Bečvy bez přehrad v prostoru mezi Valašským Meziříčím a Teplicemi nad Bečvou. Po velmi úspěšném představení alternativní studie v roce 2017 jsme dále pokračovali v boji proti přehradě Skalička. Nadále pokračovalo také informování široké veřejnosti o této problematice prostřednictvím webových stránek, facebookových stránek i tiskových zpráv.

Ochrana lesů

Aktivně se účastníme řízení, které se týká použití intenzivních technologií těžby v prvních a druhých zónách v CHKO Kokořínsko-Máchův kraj (zejména NPR Břehyně-Pecopala) na Českolipsku, v CHKO Lužické hory, CHKO Labské pískovce či CHKO Beskydy. V monitoringu těchto oblastí budeme v souvislosti s ochranou biotopů velkých šelem pokračovat i nadále.

Kosení luk v biocentru Topolany

I v roce 2021 jsme pokračovali v udržitelném sečení luk na pozemcích Statutárního města Olomouc. V lokalitě jsme realizovali za podpory Statutárního města Olomouc projekt "Podpora biodiverzity v biocentru Topolany".

Přijde vám naše práce užitečná?

Pokračovat v ní můžeme jen díky podpoře individuálních dárců - lidí, jako jste vy. Staňte se také jedním z Přátel velkých šelem! Pomůžete nám tak efektivně a dlouhodobě chránit rysy, vlky a medvědy i českou přírodu, která je našim společným domovem.

PODĚKOVÁNÍ

Práci Hnutí DUHA Šelmy v roce 2021 finančně podpořili:

Individuální dárci - 601 599,80 Kč – dary pomohly financovat všechny výdaje na ochranu velkých šelem, které nepokrývaly níže uvedené grantové zdroje (ty tvořily v roce 2021 **82%** z celkových nákladů projektů) a náklady související s účastí v rozhodovacích procesech.

Dar **GOLDEN GATE CZ a.s.** - 47 600 Kč

Nadační příspěvek - **Nadace pro zvířata v nouzi** - 1 000 EUR

Statutární město Olomouc - Podpora biodiverzity v biocentru Topolany - **21 000 Kč**

Olomoucký kraj - Osvěta a poradenství v oblasti životního prostředí s důrazem na ochranu ohrožených druhů živočichů včetně velkých šelem v Olomouckém kraji - **71 389 Kč**

Královéhradecký kraj - Kurzy ochrany velkých šelem v Královéhradeckém kraji - **89 000 Kč**

Karlovarský kraj - Ochrana a monitoring velkých šelem v Karlovarském kraji v roce 2021 - **54 006,16 Kč**

Liberecký kraj – Ochrana velkých šelem a kočky divoké prostřednictvím terénních kurzů – **112 500 Kč**

Moravskoslezský kraj - Ochrana velkých šelem prostřednictvím Vlčích a Rysích hlídek v Beskydech - **128 400 Kč**

Středočeský kraj - Terénní kurzy ochrany velkých šelem ve Středočeském kraji - **162 600 Kč**

Ústecký kraj - Ochrana velkých šelem a kočky divoké v Ústeckém kraji prostřednictvím terénních kurzů - **70 200 Kč**

The Alongside Wildlife Foundation - Photomonitoring of wolves in the Czech Republic - **37 947,44 Kč**

Euronatur Stiftung – Protection of the transboundary Polish-Czech wolf population in the years 2020 and 2021 - **194 345,93 Kč**

Ministerstvo vnitra ČR – Vlčí a Rysí hlídky – **119 000 Kč**

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - **354 754,99 Kč**

Erasmus+ - **27 471,38 Kč**

Program Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika, projekt *Koordinácia ochrany, monitoringu a manažmentu západokarpatskej populácie vlka dravého a rysa a ostrovida na československom pomedzí* - **112 594,62 Kč**

Program Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika, projekt *Hledáme kočku, pozor, divokou!* - **1 537 748,91 Kč**

Interreg - Danube transnational programme, projekt *Safeguarding the functionality of transnationally important ecological corridors in the Danube basin - SaveGREEN* - 1 537 748,91 Kč

Ministerstvo životního prostředí - Operační program Životního prostředí - projekt *Soužití s velkými šelmami v České republice* - 875 104,75 Kč

Ministerstvo životního prostředí - Operační program Životního prostředí - projekt *Soužití s velkými šelmami* - 1 836 630,77 Kč

Za spolupráci děkujeme také následujícím organizacím a osobám (abecedně řazeným): Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, Anně Vančurové, České společnosti pro ochranu netopýřů, České zemědělské univerzitě, Dušanovi Šmoldasovi, Jindřišce Jonešové, Josefu Kvapilovi, Katedře ekologie a životního prostředí PŘF UP v Olomouci, Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, Lesům ČR s.p OŘ severní Morava, Biskupským lesům, Lesům Augustiánského opatství, Mendelově univerzitě v Brně, Studentské organizaci vědeckých aktivit OU, Národnímu muzeu, obcím Dolní Lomná a Jablunkov, Přírodovědecké fakultě UK v Praze, Sluňákovu – Centru ekologických aktivit města Olomouce, spolkům ČSOP Cieszynianka, ČSOP Orchidea Valaško, ČSOP Radhošť, ČSOP Valašské Meziříčí, ČSOP KOSENKA, Egeria, Beskydčan, Česká společnost entomologická, Česká společnost ornitologická, Koalici pro Řeky, Národnímu lesnickému centru, WWF Deutschland, Luchsprojekt Österreich Nordwest, Luchs Bayern e.V., Muzeum Šumavy v Sušici, Stowarzyszeniu dla Natury WILK, Správám CHKO Beskydy, Bílé Karpaty, Broumovsko, Jeseníky, Jizerské hory, Kokořínsko-Máchův kraj, Litovelské Pomoraví, Lužické hory, Třeboňsko, Správě Krkonošského národního parku Vrchlabí, Správě národního parku České Švýcarsko, Správě národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, Ústavu biologie obratlovců AV ČR, v. v. i., Centru dopravního výzkumu, v. v. i., Zoologické zahradě Bojnice, Zoologické zahradě v Hluboké nad Vltavou, Zoologické zahradě Ostrava, dalším místním skupinám Hnutí DUHA a všem členům, příznivcům, dobrovolníkům a spolupracovníkům.

Vydalo Hnutí DUHA Šelmy, červen 2022.

A › Dolní náměstí 38, 779 00 Olomouc
E › olomouc@hnutiduha.cz
W › www.selmy.cz

Přílohy výroční zprávy (finanční část):

- 1) Rozvaha ke dni 31.12.2021
- 2) Výkaz zisku a ztráty ke dni 31.12.2021